

**ECOLOGISCH ONDERZOEK
THUREBORGH DORDRECHT**

ATKB

| *b*uro *b*akker

ECOLOGISCH ONDERZOEK THUREBORGH DORDRECHT

Kenmerk: 20200468/rap01
Versie: 2
Datum: 14-12-2020

Auteur: W. (Wouter) Bosgra
Projectleider: D.L. (David) de Vos
Kwaliteitscontrole: D.L. (David) de Vos
Opdrachtgever: Nieuw Thureborgh BV
Fonteinlaan 5
2012 JG Haarlem
Contactpersonen: Ivo Weis

Dit rapport is digitaal gegenereerd en derhalve niet voorzien van een handtekening. De inhoud van de rapportage is aantoonbaar gecontroleerd en vrijgegeven.

© ATKB voor natuur en leefomgeving. Gebruik en overname van gegevens alleen toegestaan met volledige bronvermelding.
Foto's: ATKB, tenzij anders vermeld.

ATKB ASSEN
STATIONSSTRAAT 29C
9401 KW ASSEN

ATKB MIDDELFARNIS
PRINS BERNHARDLAAN 147
3241 TA MIDDELFARNIS

ATKB WAARDENBURG
KOEWEISTRAAT 7
4181 CD WAARDENBURG

ATKB ZOETERMEER
BARON DE COUBERTINLAAN 3
2719 EN ZOETERMEER

KVK 27177140
BTW NL 8076 36 757B01
IBAN NL53 RABO 0160177529

INHOUD

1.	Inleiding	1
1.1	Aanleiding	1
1.2	Doel	1
1.3	Leeswijzer	1
2.	Beschrijving project	3
2.1	Huidige situatie	3
2.2	Geplande werkzaamheden	6
3.	Methode	7
3.1	Verwachte soorten en functies	7
3.2	Veldbezoeken	7
4.	Resultaten veldonderzoek	10
4.1	Waargenomen soorten	10
4.2	Gebruiksfunctie	11
4.3	Samenvatting	13
5.	Effectenanalyse aanwezige soorten	14
5.1	Tijdelijke effecten	14
5.2	Permanente effecten	15
6.	Conclusies	16
6.1	Functies voor beschermde soorten	16
6.2	Overtreding van de Wnb	16
6.3	Vervolgstappen	16
7.	Literatuur	18
7.1	Gebruikte literatuur	18
7.2	Tips voor informatie	18
7.3	Websites over vleermuizen	18

I. INLEIDING

I.1 AANLEIDING

Nieuw Thureborgh b.v. heeft het voornemen om ingrijpende renovatiewerkzaamheden en een verbouwing uit te voeren aan de bebouwing van Thureborgh te Dordrecht. Het gaat om de volgende werkzaamheden:

- Renovatie van gevels en/of kozijnen aan delen van de bebouwing in het plangebied
- Sloop van gebouwdelen
- Nieuwbouw binnen het plangebied.
- Het slopen en/of toevoegen van verdiepingen aan delen van de bestaande bebouwing
- Herontwikkeling van de ruimte rondom de bebouwing.

Voor deze ontwikkeling is een quickscan uitgevoerd om de aanwezigheid van beschermde soorten in beeld te brengen (zie ATKB rapportage 20200331/rap01, versie 1, d.d. 27 maart 2020). Hieruit is naar voren gekomen dat het plangebied door de aanwezigheid van open stootvoegen aan alle zijden van het gebouw en kieren aan onderzijde van de dakranden geschikt is als verblijfplaats voor vleermuizen. Ook is het plangebied geschikt als nestplaats voor huismussen en algemene broedvogels.

De door de Wet natuurbescherming (Wnb) beschermde nesten van huismussen en verblijfplaatsen van vleermuizen worden mogelijk aangetast door de geplande werkzaamheden. Huismussen en vleermuizen zijn jaarrond beschermd. Daarom is een ecologisch onderzoek naar deze soorten uitgevoerd. Het onderzoek is bedoeld om uitspraken te doen over de effecten op populaties van de beschermde soorten en de eventueel te nemen maatregelen. Ook geeft het duidelijkheid op de vraag of het indienen van een ontheffingsaanvraag Wet natuurbescherming bij de provincie noodzakelijk is.

Algemene broedvogels zijn enkel in het broedseizoen beschermd. Onderzoek naar algemene broedvogels heeft dan ook niet plaatsgevonden. Hun (mogelijke) aanwezigheid is wel van belang bij maatregelen en/of noodzaak van ontheffingen. Waar relevant wordt deze groep daarom ook in deze rapportage benoemd.

I.2 DOEL

Dit rapport doet verslag van het nader onderzoek naar huismussen en vleermuizen. Het rapport geeft antwoord op de volgende vragen:

- Maken huismussen gebruik van het plangebied?
- Maken vleermuizen gebruik van het plangebied, en zo ja, welke soorten?
- Welke functie heeft het plangebied voor deze soorten?
- Is er door het voornemen kans op overtreding van de verbodsbepalingen van de Wet natuurbescherming?
- Zijn er aan de hand van dit onderzoek vervolgstappen, zoals een ontheffingsaanvraag en mitigerende en compenserende maatregelen aan de orde?

I.3 LEESWIJZER

In hoofdstuk 2 is een beschrijving van het plangebied en de uit te voeren werkzaamheden opgenomen. Hoofdstuk 3 gaat in op de methode van het onderzoek en in hoofdstuk 4 worden de resultaten besproken.

In hoofdstuk 5 worden de effecten bepaald van het plan op de soorten die gebruik maken van het plangebied, en of een ontheffing noodzakelijk is voor het uitvoeren van de werkzaamheden. Hier worden ook maatregelen voorgesteld om zorgvuldig te handelen ten aanzien van beschermde soorten. Het laatste hoofdstuk geeft een samenvattende conclusie van de bevindingen uit deze rapportage.

2. BESCHRIJVING PROJECT

2.1 HUIDIGE SITUATIE

Het plangebied is gelegen in het hart van Dordrecht, aan de Mauritsweg. Dit deel van Dordrecht betreft een urbane omgeving die wordt gekenmerkt door de grootschalige hoogbouw, ruim van op zet in een lommerrijke omgeving. Het plangebied ligt ingesloten tussen het station en spoor aan de noordzijde, het Weizigtpark aan de westzijde, hoogbouw aan de oostzijde en een woonwijk aan de zuidzijde. Het park bestaat uit fiets/wandelpaden, gazons, sierbeplanting, diverse oude bomen en ook waterpartijen, op enige afstand van het complex.

Eén en ander is weergegeven in figuur 1.

Figuur 1. Globale ligging plangebied (rood omlijnd). Ondergrond: OpenStreetMaps.

Een deel van het buitenterrein is ingericht als groenzone. Hier bevinden zich ook verharde parkeerplaatsen, wegen, trottoirs en paden, afgewisseld met plantsoen, gazon en bossages. Het westelijke deel loopt naadloos over in het Weizigtpark, de zuidoosthoek vormt juist een deels afgesloten binnentuin. Lang de paden en wegen is terreinverlichting aangebracht. Een groot deel van het plangebied is bebouwd. De situatie is weergegeven in figuur 2.

Figuur 2. Bovenaanzicht plangebied. Verharde parkeerterreinen zijn aangeven als roodomlijnde vlakken. De blauwe lijn markeert de begrenzing van het plangebied. Ter hoogte van de paarse sterren bevinden zich dichte bosschages. Roze stippellijnen zijn wandelpaden, de gele lijn een geasfalteerde inrit voor auto's. Bron ondergrond: OpenStreetMaps

Het gebouw bestaat in de basis uit 3 of 4 bouwlagen, met enkele lagere uitbouwen. De muren zijn van bakstenen met op verschillende hoogtes ventilatieroosters welke leiden naar de spouw. De overhangende dakrand sluit nauw aan op de gevel en bevat geen spleten of kieren. Het dak is deels afgewerkt met bitumen, deels met grind en deels met een combinatie van grind en tegels. en bevat geen holten of kieren.

De zuidzijde van het gebouw is een open ruimte die grotendeels omsloten is door gebouwdelen. Hier bevindt zich de entree van het gebouw, parkeerterreinen en (ter plaatse dichte) begroeiing bestaande uit sierplanten/heesters en enkele bomen. Rondom de gevel bevindt zich een smalle groenstrook met hoofdzakelijk dichte lage begroeiing. Een impressie van het plangebied is weergegeven in figuur 3.

Een typische gevel, grenzend aan het Weizigtpark

Dichte lage begroeiing rondom het pand

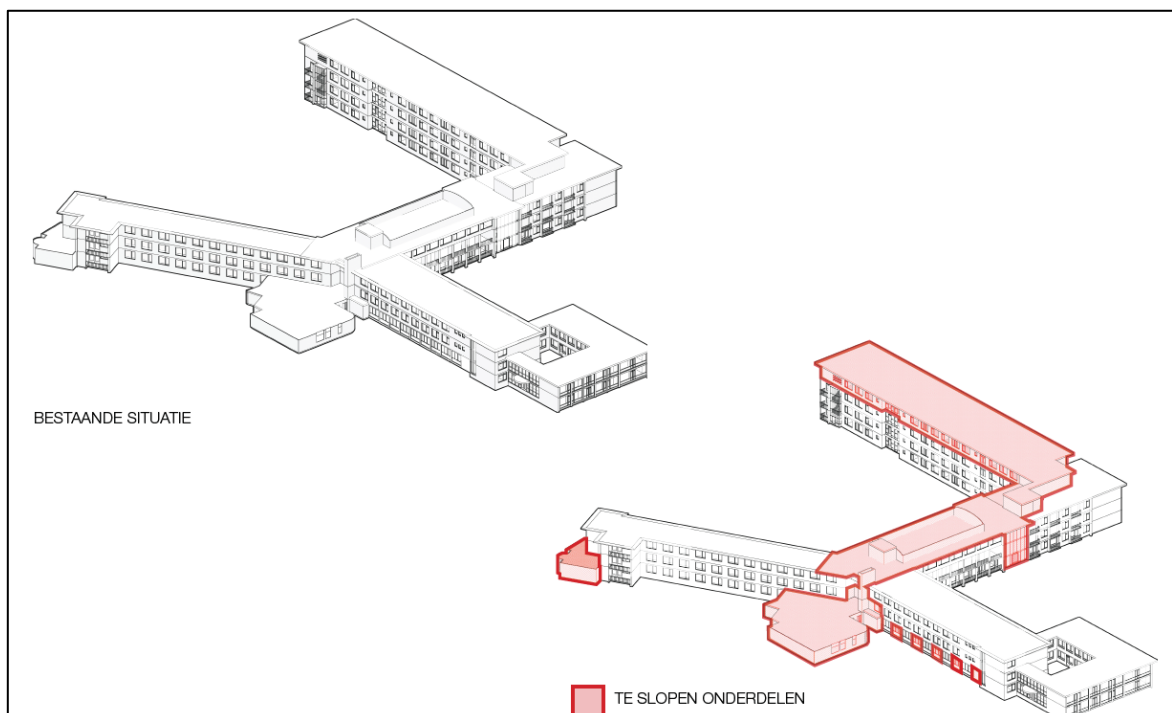

Ventilatie roosters in de gevel

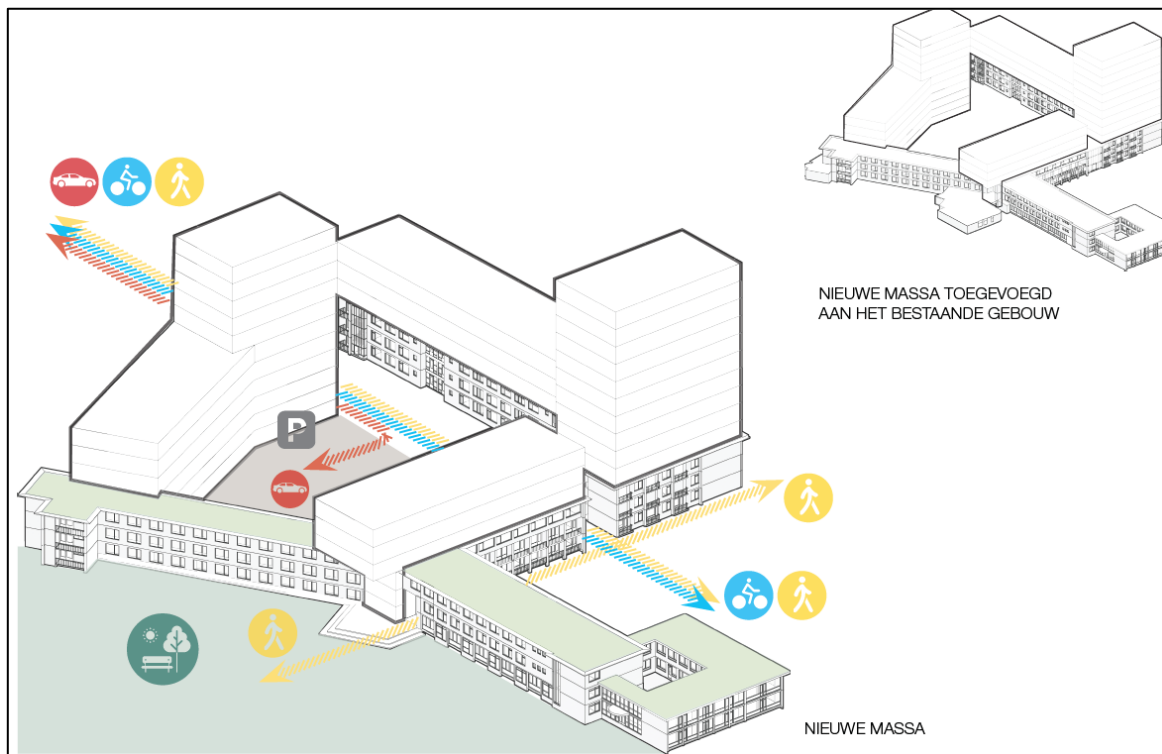

Detail van de bebouwing: de dakranden zijn ongeschikt als verblijfplaats voor vleermuizen.

Figuur 3. Sfeerimpressie van het plangebied

Figuur 4. Te slopen gebouwdelen (rood)

Figuur 5. Nieuw te bouwen delen (wit)

2.2 GEPLANEDE WERKZAAMHEDEN

Het plangebied wordt ingrijpend herontwikkeld. Het gaat hierbij om de volgende werkzaamheden:

- Een aantal gebouwdelen zal worden gesloopt. Zie hiervoor figuur 4.
- Verschillende gebouwdelen worden opgetopt, wat inhoudt dat er aan deze delen één of meer woonlagen worden toegevoegd. Hiertoe zal een groot deel van het dak moeten worden verwijderd. Zie figuur 5.
- De beplanting rondom het gebouw zal deels worden geschoond om werkruimte te creëren voor de werkzaamheden. De hier aanwezige bomen worden gekapt.
- Aan de zuidzijde wordt nog een gebouwdeel toegevoegd.
- Verbindingsgangen met omliggende gebouwen worden verwijderd.
- De gevels en kozijnen van de gebouwdelen die niet worden gesloopt, worden gereinigd/gerenoveerd/vervangen.
- De openbare ruimte rond de noordzijde wordt heringericht.

In dit voornemen hoeven er geen bomen in het aangrenzende park te worden verwijderd, deze blijven behouden. Er is nog geen planning bekend.

3. METHODE

3.1 VERWACHTE SOORTEN EN FUNCTIES

Huismussen

Bij het veldonderzoek ten behoeve van de quickscan werden 4 huismussen waargenomen in een dichte heg aan de zuidzijde van het complex. Van huismussen is bekend dat, bij ontbreken van meer geschikte nestgelegenheid (schuine daken voorzien van dakpannen) in de directe omgeving, deze in heggen tot broeden kunnen komen. Rondom het plangebied is vooral hoogbouw te vinden, waardoor er rekening mee moet worden gehouden dat de er sprake is van een relictpopulatie die broedt in de heggen.

Vleermuizen

Het plangebied is geschikt als verblijfplaats voor gebouwbewonende vleermuizen, zoals de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Mogelijk is de bebouwing geschikt als kraamverblijf of massawinterverblijfplaats. Binnen het plangebied zijn geen bomen met bijvoorbeeld holten aanwezig die potentieel geschikt zijn als verblijfplaats voor boombewonende vleermuissoorten (zie de quickscans). Direct grenzend aan het plangebied zijn wél grote bomen met holten aanwezig, echter deze worden bij de geplande werkzaamheden ongemoeid gelaten. De focus van het onderzoek naar verblijfplaatsen lag daarom op de bebouwing. De onderzoeksinspanning (paragraaf 3.3) is op basis van het vleermuisprotocol (versie 2017) en bovengenoemde verwachten soorten bepaald.

Het plangebied is weliswaar geschikt als foerageergebied voor vleermuizen, maar geldt niet als essentieel foerageergebied omdat er in de omgeving ruim voldoende geschikte alternatieven aanwezig zijn, bijvoorbeeld in het aangrenzende Weizigtpark.

Voor wat betreft vliegroutes voor vleermuizen ontbreekt het binnen het plangebied aan lijnvormige elementen.

3.2 VELDBEZOeken

Huismussen

Het onderzoek naar huismussen is uitgevoerd volgens het Kennisdocument Huismus van BIJ12. In de periode van 1 april tot en met 15 mei 2020 vonden twee veldbezoeken plaats in de ochtend. Daarbij zijn het plangebied en de omgeving geobserveerd en is gelet op aanwezigheid van broedende huismussen in en nabij de gebouwen. De waargenomen zingende mannetjes, de aanwezigheid van paartjes en/of nestbouw zijn daarbij genoteerd. Tevens is gelet op ander gedrag van huismussen, zoals foerageren. De veldbezoeken zijn uitgevoerd door 1 persoon. Tabel 1 geeft een overzicht van de dagen en omstandigheden waarop de verschillende onderzoeken zijn uitgevoerd.

Tabel 1 Overzicht van het veldonderzoek naar huismussen en de omstandigheden waaronder dit is uitgevoerd.

Ronde	Datum	Zon op	Starttijd	Eindtijd	Weersomstandigheden
1	24 april 2020	06:26	8:00	9:15	11 °C, lichtbewolkt en droog, wind 3 Bft N
2	22 mei 2020	05:35	8:00	9:15	13 °C, lichtbewolkt en droog, wind 3 Bft W

Vleermuizen

Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd door middel van een vijftal avond- en ochtendbezoeken in de periode mei tot en met september 2020. Het vleermuisonderzoek is uitgevoerd volgens het vleermuisprotocol 2017. Dit is een door de Zoogdiervereniging, het bevoegd gezag en het Netwerk Groene Bureaus (NGB) goedgekeurde methodiek. Met behulp van een batdetector van het type Petterson D240X (of gelijkwaardig) en digitale opnameapparatuur (Edirol R-09HR of gelijkwaardig) in combinatie met zichtwaarnemingen kunnen verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden van vleermuizen worden vastgesteld. Aan de hand van de geluiden zijn soorten op naam te brengen. Geluiden waarvan determinatie in het veld niet mogelijk was, zijn achteraf op kantoor met behulp van het programma Batsound geanalyseerd. Daarnaast is er tijdens het bezoek van 21 augustus gebruik gemaakt van een warmtecamera.

Tabel 2 geeft een overzicht van de dagen en omstandigheden waarop de verschillende reguliere onderzoeken zijn uitgevoerd. De bezoeken zijn met 1 of 2 personen uitgevoerd.

Tabel 2 Overzicht van het veldonderzoek naar vleermuizen en de omstandigheden waaronder dit is uitgevoerd.

Ronde	Personen	Datum	Zon op/onder	Starttijd	Eindtijd	Weersomstandigheden
1	4	4 juni 2020	21:54	21:45	23:45	10 °C, onbewolkt en droog, wind 3 Bft NW
2	4	16 juni 2020	5:18	3:18	5:18	17 °C, bewolkt en droog, wind 1 Bft O
3	4	14 juli 2020	21:57	21:57	0:00	16 °C, bewolkt en droog, wind Bft W
4	2	21 augustus 2020	20:50	0:00	2:00	13°C, bewolkt en droog, wind 2 Bft ZW
5	2	8 september 2020	20:10	0:00	2:00	15°C, halfbewolkt en droog, wind 2 Bft ZW

Alle veldbezoeken zijn uitgevoerd onder voor vleermuizen geschikte weersomstandigheden (zie Tabel 2). Dit betekent een temperatuur boven de 10 graden, droog en weinig wind. Met behulp van de batdetector is gepost op verschillende strategische locaties zodat in- en uitvliegende vleermuizen goed konden worden waargenomen.

Ronde 1 t/m 3 zijn uitgevoerd ten behoeve van het onderzoek naar kraam- en zomerverblijfplaatsen, met 4 personen. Hiervoor dienen een ochtend- en avondronde te worden uitgevoerd voor alle soorten (behalve laatvlieger, waarvoor twee avondbezoeken vereist zijn) met een tussenliggende periode van tenminste 30 dagen. De minimale tussenliggende periode in het uitgevoerde onderzoek is 28 dagen. Dat is strikt genomen suboptimaal, maar het verschil is dusdanig klein, dat geen significant effect op de uitkomst van het onderzoek verwacht wordt. Bovendien zijn voor elke onderzochte functie slechts twee bezoeken (in de zomer) nodig, waar er drie zijn uitgevoerd. Daarmee is met zekerheid voldoende informatie verkregen over de aanwezigheid van en functies voor vleermuizen in het plangebied. Met de gepleegde inspanning is aan de tussenperiode voor laatvlieger-rondes voldaan.

Ronde 4 en 5 kwalificeren als rondes voor het onderzoek naar paarverblijfplaatsen. Daarvoor zijn conform protocol twee bezoeken nodig met minimaal 20 dagen ertussen in de periode 15 augustus – 30 september. In dit onderzoek was de tussenliggende periode 18 dagen, wat strikt genomen suboptimaal is. Het verschil is echter dusdanig klein dat geen significant effect op de uitkomst van het onderzoek verwacht wordt.

Naast de reguliere veldbezoeken zijn er nog extra controles uitgevoerd, zie hiervoor tabel 3. Hierbij is gelet op het in kaart brengen en uitsluiten van (mogelijke) verblijfplaatsen, en het zoeken naar sporen (met name uitwerpselen).

Tabel 3 *Extra controles*

Ronde	Personen	Datum	Aard van het onderzoek
1	2	26 juni 2020	Extra inspectie mogelijk kraamverblijf en avondbezoek (20:00 – 22:00)
2	2	13 juli 2020	Inspectie van het dak
3	1	14 september 2020	Inspectie binnenplaats hospice

4. RESULTATEN VELDONDERZOEK

4.1 WAARGENOMEN SOORTEN

Huismussen

Tijdens de veldbezoeken zijn geen huismussen meer in het plangebied aangetroffen. Tijdens het tweede bezoek zijn wel twee zingende mannetjes aangetroffen in de woonwijk ten oosten van het plangebied, op een afstand van ten minste 400m.

Alleen bij de quickscan zijn er huismussen in het plangebied waargenomen. In de veldbezoeken daarna is er geen enkel exemplaar meer in het plangebied gezien. Er hebben geen huismussen in het plangebied gebroed. Om die reden worden gebruiksfuncties, effecten en maatregelen die betrekking hebben op huismussen verder in deze rapportage niet behandeld.

Vleermuizen

In het plangebied en de directe omgeving zijn de volgende vleermuissoorten waargenomen, welke nader staan gespecificeerd in tabel 4:

- Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*
- Ruige dwergvleermuis *Pipistrellus nathusii*

Tabel 4 Overzicht van de waargenomen soorten per veldbezoek. GD = Gewone dwergvleermuis, RD = ruige dwergvleermuis en LV = laatvlieger

Ronde	Aantal	Soort	Gedrag	Opmerkingen
1	5	GD	Foeragerend	De ruige dwergvleermuis is overvliegend waargenomen, en leek geen binding te hebben met het plangebied.
	1	RD	Overvliegend	
2	36	GD	Foeragerend, zwermend	Aan de noordzijde een groep van ongeveer 25 exemplaren dicht tegen de gevel aanvliegend, indicatie van kraamverblijf.
3	20	GD	Foeragerend	Wederom 20 exemplaren samen foeragerend, er leken jongere en oudere dieren aanwezig, ditmaal aan de noordwestzijde.
4	13	GD	Foeragerend	
5	3	GD	Foeragerend	

4.2 GEBRUIKSFUNCTIE

Uit het onderzoek blijkt dat het plangebied gebruikt wordt als foerageergebied, kraamverblijf en paar- en verblijfplaats

Foerageergebied

Op verschillende plaatsen rondom het gebouw zijn foeragerende dieren waargenomen. Deze foerageergebieden zijn grotendeels gelegen buiten het plangebied, maar zij foerageren ook boven de smalle groenstrook naast de bebouwing, en langs de gevels.

Omdat het plangebied een flink oppervlakte heeft, grenst aan een park én omgeven is door groen, was te verwachten dat er verder her en der rondom het plangebied gefoerageerd wordt. Het betrof hier echter voornamelijk incidentele waarnemingen van 1 of enkele exemplaren, die voor het grootste deel geen sterke binding leken te hebben met de bebouwing, maar meer met het groen eromheen. De belangrijkste bevindingen staan ingetekend in de kaart van figuur 6 incidentele waarnemingen zijn hierop weggelaten om zodoende een beeld te geven van het structurele gebruik.

Het plangebied maakt deel uit van een veel groter gebied met veel groen, waarin geschikt(er) foerageergebied in ruime mate aanwezig is, zoals ook blijkt uit figuur 7. Essentieel foerageergebied is derhalve niet aanwezig in het plangebied.

Kraamverblijf

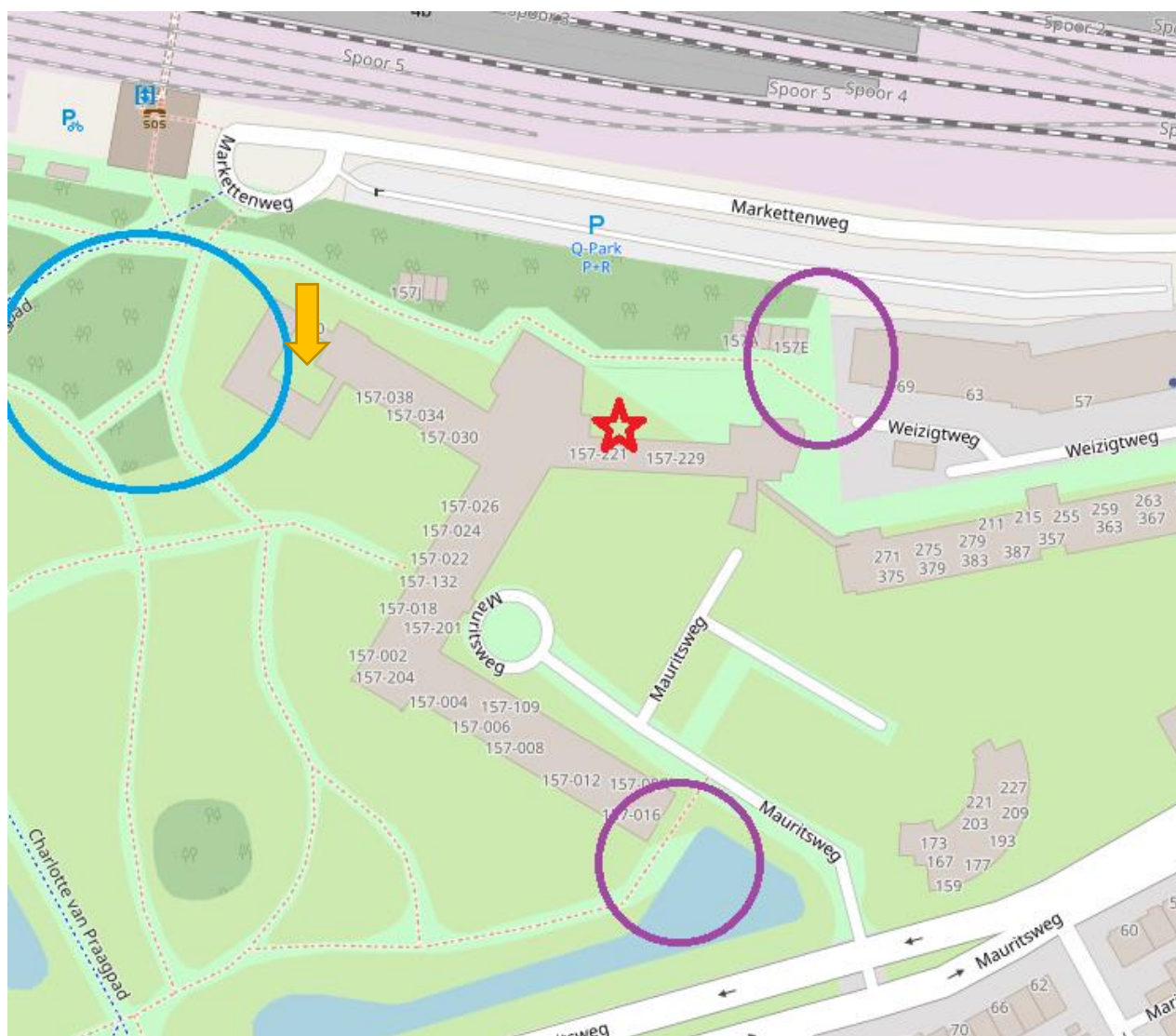
Het grootste aantal exemplaren lijkt een binding te hebben met de noord- en noordoostzijde van het plangebied. Hoewel een exacte verblijfplaats niet is achterhaald, gaan we hier voorzichtigheidshalve uit van een kraamverblijf van tenminste 25 volwassen gewone dwergvleermuizen.

Tijdens de extra controles is gepoogd de exacte locatie van de kraamverblijfplaats te achterhalen naar aanleiding van éénmalig waargenomen zwermgedrag, maar deze is niet aangetroffen bij de rode ster in figuur 6 of op het dak. Tijdens het extra avondbezoek op 26 juni 2020 is geen zwermgedrag of hoge mate van activiteit waargenomen en waren enkel twee foeragerende exemplaren aanwezig. Wel zijn geschikte locaties én sporen (uitwerpselen) aangetroffen langs de binnenplaats van het hospice is de noordwesthoek van het plangebied. Dit past van het beeld dat de reguliere bezoeken geven: zowel het zwermgedrag als de grotere groep foeragerende exemplaren is aangetroffen nabij deze binnenplaats. Ook zijn alle andere potentiële verblijfplaatsen uitgesloten met behulp van de inspecties.

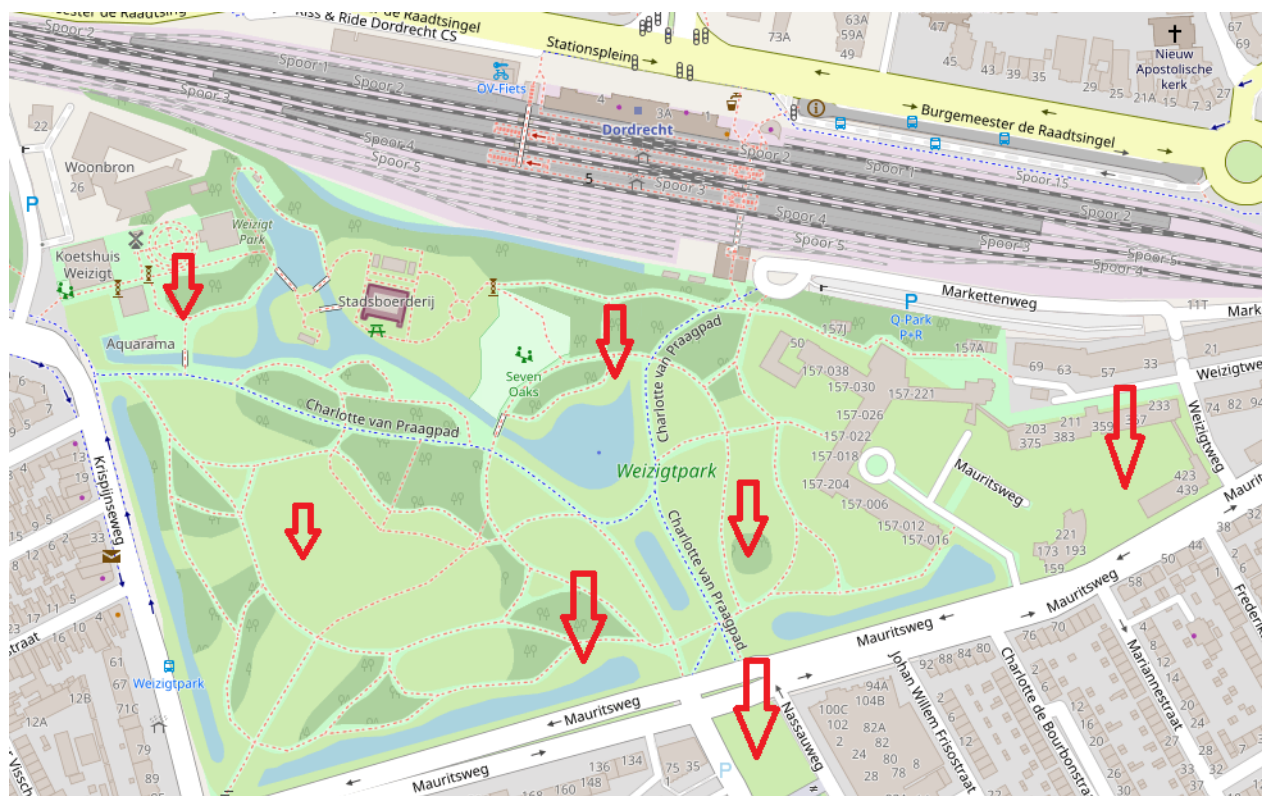
De grote groep vleermuizen foerageert nabij de noordwestvleugel in het Weizigtpark, net buiten het plangebied.

Verblijfplaatsen

Een aantal foeragerende dieren lijkt een binding te hebben met de bebouwing. Er zijn geen in- of uitvliegende dieren waargenomen, maar gelet op de combinatie van het gedrag van de dieren, het tijdstip van aanwezigheid, hun aantal en de geschiktheid van het gebouw, is het aannemelijk dat zich in het gebouw enkele verblijfplaatsen van gewone dwergvleermuis bevinden. Ook de aanwezigheid van een kraamkolonie maakt dit aannemelijk. Uit voorzorg gaan wij uit van één kraamverblijfplaats en vier zomer-/paarverblijfplaatsen.

Figuur 6. Functioneel gebiedsgebruik van het plangebied door vleermuizen. Alleen opvallende of structurele waarnemingen zijn ingetekend. Paarse cirkels zijn vastgestelde foerageergebieden. Bij de rode ster is zwermgedrag waargenomen, en in de blauwe cirkel een grote groep foeragerende gewone dwergvleermuizen. Het kraamverblijf bevindt zich naar verwachting in de binnenplaats in de noordwesthoek (gele pijl).

Figuur 7. In de omgeving zijn ruim voldoende alternatieve foerageergebieden aanwezig, zoals aangegeven met rode pijlen.

4.3 SAMENVATTING

Tabel 5 geeft een samenvatting van de (mogelijk) aanwezige soorten, en de functies voor deze soorten binnen het plangebied. Hier zijn voor iedere soort ook de kritische perioden genoemd.

Tabel 5 Samenvatting aangetroffen functies van de onderzochte soorten in het plangebied.

(Mogelijk) aanwezige beschermde soort	Functie(s) van het plangebied voor de soort	Kritische periode voor de soort aanwezig in het plangebied
Gewone dwergvleermuis	- Kraamverblijfplaats - Zomer-/paarverblijfplaatsen - Niet-essentieel foerageergebied	Jaarrond i.v.m. kraamverblijf

5. EFFECTENANALYSE AANWEZIGE SOORTEN

In dit hoofdstuk wordt een effecteninschatting gedaan van het plan op de aanwezige soorten in het plangebied, en welke effecten kunnen leiden tot overtreding van de Wet natuurbescherming.

In de bebouwing binnen het plangebied bevindt zich één kraamverblijfplaats en vier zomer-/paarverblijfplaatsen van tenminste 25 gewone dwergvleermuizen. Hoewel de exacte locatie bij het onderzoek niet is vastgesteld, gaan we er vanuit dat de kraamkolonie zich in de noordwestvleugel op de binnenplaats van de Hospice bevindt – eventuele andere plaatsen zijn door middel van inspecties uitgesloten.

Er is geen essentieel foerageergebied of een essentiële vliegroute in of in de directe omgeving van het plangebied. Wel is het plangebied in gebruik als niet-essentieel foerageergebied, en grenst er een foerageergebied van een kraamkolonie aan het plangebied.

Als gevolg van de voorgenomen verbouwing in het plangebied is (mogelijk) sprake van het verstoren van individuen van vleermuizen en het verdwijnen van verblijfplaatsen (overtreding artikel 3.5 lid 2 Wnb).

5.1 TIJDELIJKE EFFECTEN

Verlichting

Tijdelijke effecten op vleermuizen kunnen optreden als tijdens de werkzaamheden bouwlampen worden gebruikt. De langsvliegende en foeragerende vleermuizen ondervinden tijdelijke effecten als gevolg van lichtuitstraling van bouwverlichting. Gebruik van bouwverlichting heeft alleen versturende effecten binnen de actieve periode, van april (maart) t/m oktober. Als in deze periode bij daglicht wordt gewerkt is een tijdelijk effect als gevolg van bouwverlichting uit te sluiten. Daarbuiten dient alleen de Noordwestvleugel en het direct eraan grenzende Weizigtpark gevrijwaard te blijven van tijdelijke verlichting.

Geluiden en trillingen

Vleermuizen kunnen verder worden verstoord door geluiden of trillingen. Het plangebied is gelegen in een urbane omgeving en de bebouwing is in gebruik, waardoor aangenomen mag worden dat de vleermuizen gewend zijn aan een zekere mate van lawaai en drukte rondom hun verblijfplaatsen.

Werkzaamheden

Indien er werkzaamheden plaatsvinden aan of in de directe nabijheid van de noordwest-vleugel is er risico op verstoring: hier bevindt zich naar verwachting een kraamkolonie. Ook bij werkzaamheden aan de gevels of de groenstrook direct onder de gevels bestaat risico op verstoring. Bij het opschonen van groen of het kappen van bomen is er kans op verstoring van algemene broedvogels.

Objecten en materialen

Door het plaatsen van objecten en/of materialen rondom de bebouwing kunnen vleermuizen en algemene broedvogels welke nestelen in de ventilatieroosters worden verstoord. Met name steigers en steigernetten voor verblijfplaatsen kunnen gebruik ervan belemmeren en dieren verstoren.

5.2 PERMANENTE EFFECTEN

Bij de geplande ingreep gaan vier zomer-/paarverblijfplaatsen mogelijk verloren. De noordwestvleugel (Hospice) valt buiten de invloedssfeer van de werkzaamheden waardoor op voorhand geen negatieve effecten op de kraamverblijfplaats worden voorzien.

De effecten bestaan verder, afhankelijk van de aard van de ingreep, uit verstoring van nesten en/of het verloren gaan hiervan.

Door de ingreep kunnen dieren worden gedood, met name bij de sloop van delen van het pand.

6. CONCLUSIES

6.1 FUNCTIES VOOR BESCHERMDE SOORTEN

Binnen het plangebied zijn de volgende beschermde functies aanwezig:

- Vier zomer-/paarverblijfplaatsen en één kraamverblijfplaats van gewone dwergvleermuis
- Niet-essentieel foerageergebied (kleinschalig) van gewone dwergvleermuis.
- Nestgelegenheid voor algemene broedvogels op de zonnewering, in de ventilatieroosters en de groenstroken en bosschages rondom het gebouw,

Direct grenzend aan het plangebied is aangetroffen:

- Foerageergebied van een kraamkolonie. Hoewel er in de omgeving voldoende alternatieven zijn, is dit gebied vanuit het voorzorgsprincipe van belang.

6.2 OVERTREDING VAN DE WNB

Als gevolg van de voorgenomen verbouwing in het plangebied is (mogelijk) sprake van de volgende overtredingen van de Wet natuurbescherming:

- Tijdelijk of permanent aantasten van zomer-/paar- en winterverblijfplaatsen (artikel 3.5 lid 4).
- Het doden van individuen (artikel 3.5 lid 1).
- Het verstoren van vleermuizen (artikel 3.5 lid 2).
- Het aantasten van bewoonde nesten van algemene broedvogels (artikel 3.1 lid 2)

6.3 VERVOLGSTAPPEN

6.3.1 MAATREGELEN TBV ALGEMENE BROEDVOGELS

Voor het aantasten van bewoonde nesten kan in de regel geen ontheffing Wnb worden verkregen. De overtreding kan worden voorkomen door de volgende maatregelen:

- De groenstrook rondom de noordwestvleugel, en het aangrenzende Weizigtpark ongemoeid laten. Geen bomen kappen aan de noord- en westzijde van het plangebied, tenzij dit gebeurt onder ecologische begeleiding door een erkend ecooloog.
- Werken buiten het globale broedseizoen (1 maart tot 1 september), tenzij een ecooloog een locatie heeft vrijgegeven.
- Bij werkzaamheden binnen het broedseizoen vogels weren bij geschikte structuren (vegetatie/bebouwing) binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden. Dit moet worden uitgevoerd onder ecologische begeleiding door een erkend ecooloog.

6.3.2 ONTHEFFING

Door de aard van de geplande werkzaamheden is het noodzakelijk om een ontheffing Wet natuurbescherming aan te vragen omdat negatieve effecten op vleermuizen (verstoring en aantasting verblijfplaatsen), ook met voorzorgsmaatregelen, niet kunnen worden voorkomen. Het doden van

vleermuizen kan relatief eenvoudig worden voorkomen door het plaatsen van vleermuiswerende maatregelen, waardoor hier in de regel geen ontheffing Wnb voor kan worden verkregen.

Voor de ontheffingsaanvraag Wnb is de Provincie Zuid-Holland middels Omgevingsdienst Haaglanden het bevoegd gezag. De doorlooptijd van een ontheffingsprocedure Wet natuurbescherming bedraagt circa 5 maanden, maar dit kan soms langer duren.

Voor de ontheffingsaanvraag wordt een activiteitenplan opgesteld. In het activiteitenplan wordt beschreven welke maatregelen worden genomen om negatieve effecten op de beschermde soorten zoveel mogelijk te voorkomen. De maatregelen bestaan meestal uit het uitvoeren van de werkzaamheden buiten de kwetsbare periodes van de aangetroffen soorten en het realiseren van mitigerende en compenserende maatregelen. Deze ecologische maatregelen worden uitgewerkt in het activiteitenplan en een ecologisch werkprotocol. In dit geval moeten alternatieven worden gerealiseerd voor de gewone dwergvleermuis.

6.3.3 INVULLING ZORGPLICHT

De zorgplicht (art. 1.11 Wet natuurbescherming) houdt in dat schade aan alle wilde planten en dieren zoveel, als redelijkerwijs mogelijk is, wordt voorkomen. Hierbij kan gedacht worden aan de volgende maatregelen:

- Aanwezige beplanting binnen het plangebied (met name bomen en struiken) zoveel mogelijk behouden;
- Bij het verwijderen van beplanting één richting op naar een relatief veilige locatie te werken zodat dieren zichzelf in veiligheid kunnen brengen;
- Bij het aantreffen van dieren zoals egels, deze verplaatsen naar het aangrenzende Weizigtpark, maar jonge egels (tot ongeveer 15 cm lang) niet aanraken en met rust laten;
- Zoveel mogelijk bij daglicht werken om verstoring van nacht-actieve soorten te voorkomen.

7. LITERATUUR

7.1 GEBRUIKTE LITERATUUR

- BIJ12 (2017). Kennisdocument Gewone dwergvleermuis *Pipistrellus pipistrellus*. Versie 1.0, juli 2017. (zie hiervoor de website: <https://www.bij12.nl/>).
- BIJ12 (2017). Kennisdocument huismus. Versie 1.0, juli 2017. (zie hiervoor de website: <https://www.bij12.nl/>).
- Vleermuisprotocol 2017. Vleermuisvakberaad Netwerk Groene Bureaus, Zoogdiervereniging en Gegevensautoriteit Natuur, Vleermuisprotocol 2017, maart 2017. (zie hiervoor de website: www.netwerkgroenebureaus.nl).
- Wet natuurbescherming. (zie hiervoor de website: wetten.overheid.nl).

7.2 TIPS VOOR INFORMATIE

- Website van de Zoogdiervereniging; www.vzz.nl
- Waarnemingensite; www.waarneming.nl
- Gebiedendatabase Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO, voorheen ministerie van EL&I); <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/>
- Soortendatabase Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO, voorheen ministerie van EL&I); <http://www.minInv.nederlandsesoorten.nl/>

7.3 WEBSITES OVER VLEERMUIZEN

- www.vleermuis.net
- www.vleermuizenindestad.nl

voor natuur
en leefomgeving